

Het volume van de industriële productie was in februari, voor seizoeninvloeden gecorrigeerd, 1,5% kleiner dan in januari. Vergeleken met de overeenkomstige maand van 1985 was er sprake van een toename met 2%. Doordat de productie in de delfstoffenwinning en in de openbare nutsbedrijven sterker steeg dan in de industrie, kende de nijverheid (exclusief bouwnijverheid) een hogere produktiegroei (ruim 3%). De conjunctuurtest over februari geeft aan dat zowel de orderontvangsten als de orderpositie in deze maand zijn teruggelopen. Wel toonden de ondernemers in de industrie zich optimistischer over de bedrijvigheid in de komende drie maanden.

Het volume van de invoer van goederen was in januari nagenoeg gelijk aan dat van de overeenkomstige maand van 1985. De uitvoer nam over deze periode met 1% toe. De export van aardgas en aardolieprodukten liep sterk terug. De overige uitvoer steeg met 9%. De binnenlandse consumptie door gezinnen, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, lag in februari 3% boven het niveau van dezelfde maand van 1985. Het was de vijfde achtereenvolgende maand dat een stijging werd geregistreerd.

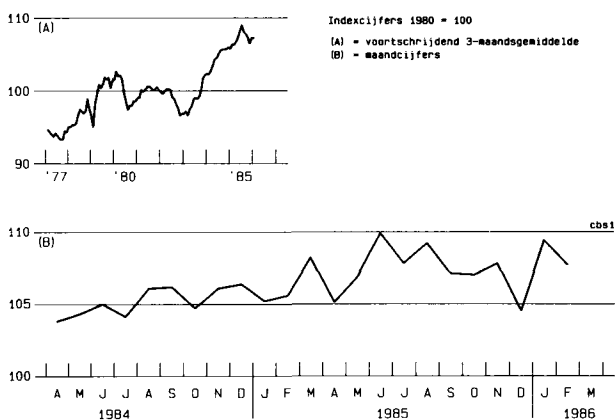
De in- en uitvoerprijzen daalden in januari opnieuw: respectievelijk -9% en -6% vergeleken met januari 1985. Het stijgingspercentage van het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie nam in maart verder af. Vergeleken met maart 1985 stegen de consumptieprijzen met slechts 0,7%.

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal werklozen daalde tussen eind februari en eind maart met 2500. Het aantal openstaande aanvragen nam licht toe.

Dit blijkt uit cijfers die medio april 1986 beschikbaar waren.

Het volume van de industriële productie was in februari, voor seizoeninvloeden gecorrigeerd, 1,5% kleiner dan in januari. Gemiddeld over de eerste twee maanden van 1986 steeg de productie ten opzichte van het gemiddelde van het vierde kwartaal van 1985 met 2%.

Produktie industrie (volume - seizoengecorrigeerd)

Vergeleken met de overeenkomstige maand van 1985 nam het volume van de gemiddelde dagproductie in de industrie in februari met 2% toe. De bedrijfsklassen papier- en grafische industrie, de aardolie-industrie, de rubber- en kunststofverwerkende industrie en de hout- en bouwmaterialen-industrie kenden een groei die groter was dan die van de industrie als geheel. Hoewel de elektrotechnische industrie in februari hetzelfde produktieniveau te zien gaf als in de overeenkomstige maand van 1985, lag ook het stijgings-

percentage van de metaalindustrie als geheel boven dat van het industriële gemiddelde. De productie-ontwikkeling van de chemische industrie bleef in februari opnieuw achter bij het gemiddelde. Het produktieniveau van de voedingsmiddelenindustrie en van de textiel-, kleding- en lederindustrie veranderde nagenoeg niet.

Voor de bedrijfstakken delfstoffenwinning en openbare nutsbedrijven werden stijgingen geregistreerd. Bij deze ontwikkeling wordt aangetekend dat de februari maand dit jaar nog kouder was dan die van 1985. De produktiegroei in de nijverheid (exclusief de bouwnijverheid) was dan ook sterker (ruim 3%) dan het accres in de industrie.

De conjunctuurtest over februari geeft een afgenomen orderontvangst uit zowel binnen- als buitenland aan. Als gevolg hiervan liep de orderpositie in de industrie ten opzichte van januari met twee procentpunten terug. De ondernemers toonden zich dan ook minder tevreden over de orderontvangst en -positie dan in januari. De sterkste daling werd aangegeven in de intermediaire goederen-industrie. Opvallend is dat in alle sectoren van de industrie door de ondernemers, ondanks de gedaalde orderontvangsten, een toenemende bedrijvigheid in de komende drie maanden wordt verwacht. Hieruit kan worden geconcludeerd, dat de ondernemers ten aanzien van de orderontvangsten in de komende maanden positieve verwachtingen hebben.

Het volume van de invoer van goederen was in januari nagenoeg gelijk aan dat van de overeenkomstige maand van 1985. Over het vierde kwartaal van 1985 nam het invoervolume nog met ruim 4% toe. De groep grondstoffen en halffabrikaten vormt de grootste invoercategorie. De voor prijsveranderingen gecorrigeerde invoer hiervan nam in januari met 1% af ten opzichte van de overeenkomstige

Verbeterde cijfers worden niet als zodanig gekenmerkt.

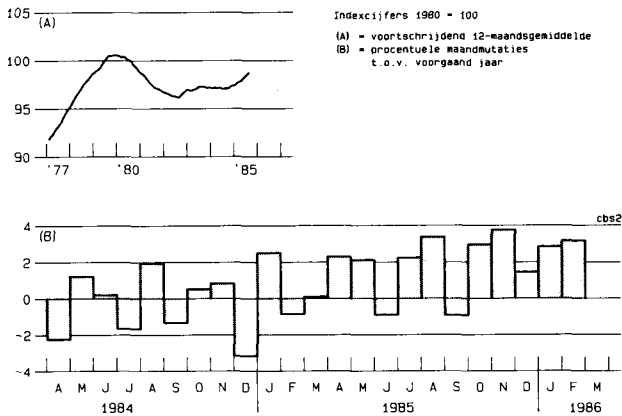
* Samengesteld door de hoofdafdeling Nationale rekeningen van het CBS.

maand van het jaar daarvoor. Met name daalde de invoer van grondstoffen en halffabrikaten bestemd voor de landbouw en de voedingsmiddelenindustrie. De invoer van de intermediaire goederen bestemd voor de bouwnijverheid steeg het sterkst. Het invoervolume van de categorie consumptiegoederen nam met 4% toe. Vooral de invoer van voedings- en genotmiddelen en van textiel en kleding steeg. De import van investeringsgoederen nam in januari met 2% toe. De binnen deze categorie onderscheiden groepen lieten een sterk wisselend beeld zien. De invoer van personenauto's groeide zeer sterk (+63%), terwijl ook de invoer van machines een grote toename te zien gaf (+13%). De invoer van kantoor- en winkelmachines en vooral die van de overige transportmiddelen daalden fors. Het invoervolume van de categorie algemene goederen, hoofdzakelijk brandstoffen, nam in januari af (-3%).

De voor prijsveranderingen gecorrigeerde *uitvoer van goederen* steeg in januari met 1% ten opzichte van dezelfde maand van het voorgaande jaar. Ongeveer een kwart van de uitvoer heeft betrekking op aardgas en produkten van de aardolie-industrie. De export van deze goederen kende in januari een sterke daling. Exclusief deze goederen nam de uitvoer met 9% toe. De uitvoercategorie onbewerkte agrarische produkten kende een stijging van 14%. Binnen de categorie fabrikaten steeg vooral de uitvoer van chemische en metaalprodukten; de export van de voedings- en genotmiddelen liep terug.

De *consumptie door gezinnen*, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, lag in februari op een niveau dat 3% hoger was dan in de overeenkomstige maand van 1985. Dit stijgingspercentage komt nagenoeg overeen met het accres dat in januari en in het vierde kwartaal van 1985 werd gemeten. Over het gehele jaar 1985 groeide het volume van de binnenlandse consumptie met ongeveer 1,5%. In het koopdagenpatroon deden zich in februari ten opzichte van dezelfde maand van 1985 geen verschillen voor. Wel was, zoals eerder aangegeven, de februarimaand dit jaar nog kouder dan die in het vorige jaar. Vooral als gevolg hiervan nam het gasverbruik met bijna 20% toe. Deze ontwikkeling verklaart voor een groot deel de stijging van de aankopen van de categorie overige goederen en diensten (+4%). Ook de uitgaven aan duurzame goederen namen met dit percentage toe. Binnen deze groep stegen opnieuw de auto-aankopen. De categorie voedings- en genotmiddelen kende de kleinste stijging (1%).

Binnenlandse consumptie (volume)

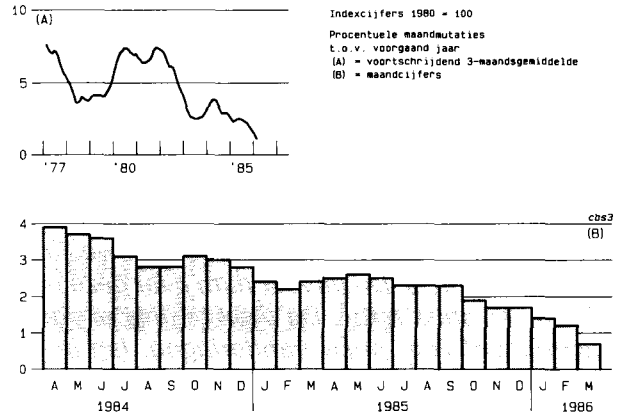

De *in- en uitvoerprijzen* van goederen (unit-value) daalden in januari met respectievelijk 9 en 6% ten opzichte van januari 1985. In de laatste tien jaar hebben zich geen prijsdalingen in deze orde van grootte voorgedaan. Door de ontwikkeling van de in- en uitvoerprijzen verbeterde de ruilvoet opnieuw (4%).

Het *prijsindexcijfer* van de *gezinsconsumptie* van maart steeg met 0,1% ten opzichte van dat van februari; vergele-

ken met maart 1985 was er sprake van een stijging van 0,7%. Met name kleding en schoeisel werden duurder. Daarentegen gaven vooral de benzineprijzen en de elektriciteitsstarieven een daling te zien. Verder werden onder meer margarine, diesel- en huisbrandolie goedkoper. (Zie ook Focus: Prijzen)

Prijsindex gezinsconsumptie

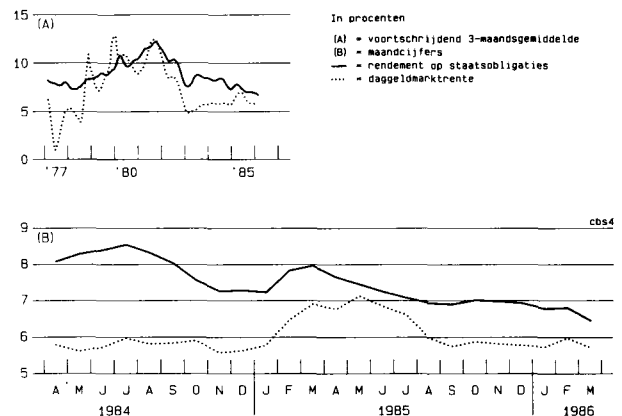

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde aantal *geregistreerde werklozen* daalde in maart met 2500 in vergelijking met februari. Vergeleken met maart 1985 is het aantal werklozen met 6% gedaald. In februari lag het aantal werkloosheidsuitkeringen 5% onder dat van de overeenkomstige maand van 1985. Tussen eind februari en eind maart steeg het aantal openstaande aanvragen (voor seizoeninvloeden gecorrigeerd) met 1300.

Vergeleken met het overeenkomstige kwartaal van 1984 nam het aantal *werkzame personen in de industrie* in het vierde kwartaal met ruim 1% toe. Gemiddeld bedroeg de stijging van de industriële werkgelegenheid in 1985 ongeveer 0,5%. In 1984 nam de gemiddelde personeelsbezetting nog met 2% af; in 1983 bedroeg de daling zelfs 5%. Deze gegevens hebben betrekking op ondernemingen met 10 of meer werknemers.

De *rente* op de kapitaalmarkt in maart, gemeten aan het rendement op staatsobligaties, daalde. In de eerste weken van april was van een *verdergaande rentedaling* sprake. Na in februari te zijn opgelopen, gaf ook de daggeldrente in maart een dalende tendens te zien.

Rente

Tabel 1. Kerngegevens recente ontwikkelingen in Nederland

Procentuele mutaties t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1979/83 gemidd.	1984	1985	1984				1985				1986			
				4 ^e kw.	1 ^e kw.	2 ^e kw.	3 ^e kw.	4 ^e kw.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.
1. VOLUME-GEVEGENS															
<i>Productie in de nijverheid</i>															
Nijverheid (excl. bouwnijverheid)	-1	5	3	2	6	3	0	4	-1	2	9	0	-5	3	
Delfstoffenwinning	-6	2	8	-6	12	2	8	17	-5	5	37	7	-22		
Industrie	0	6	2	4	4	3	2	1	1	2	2	-2	4	2	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	2	3	1	3	4	2	1	1	1	3	3	-4			
Textiel-, kleding- en lederindustrie	-4	0	2	-3	1	2	2	3	-1	4	4	2			
Papier- en grafische industrie	-1	4	4	4	5	4	4	2	2	4	3	-1	2		
Aardolie-industrie	-9	9	-6	4	-6	-13	-3	-4	3	-3					
Chemische industrie	2	8	2	4	3	0	3	0	-1	3	1	-4	-2		
Rubber- en kunststofverw. industrie	5	7	5	7	4	11	1	1	1						
Hout- en bouwmaterialenindustrie	-5	1	2	-2	-8	3	5	5	5						
Basismetalenindustrie	-1	15	-3	5	4	-9	-2	-3	-2	-7	7	-10	3		
Elektrotechnische industrie	2	8	6	5	7	13	6	-1	2	0	-5	2	3	0	
Rest metaal- en overige industrie	-1	6	3	6	6	3	1	0	0						
Openbare nutsbedrijven	2	5	2	2	9	0	-4	0	-6	-2	8	-5	-9		
Bouwnijverheid: begonnen woningen	3	-6	-10	-12	-28	-9	7	-5	10	1	1	-16	-5		
<i>Buitenlandse handel (goederen)</i>															
Invoer, totaal	-1	7	7	6	8	4	8	4	10	4	3	7	0		
Grondstoffen en halffabrikaten	-2	12	4	9	6	-1	6	3	11	3	0	6	-1		
Consumptiegoederen	-1	2	4	8	4	1	4	4	7	4	2	7	4		
Investeringsgoederen	-3	14	13	7	14	23	6	3	-1	-3	9	5	2		
Algemene goederen	3	-15	22	-13	17	23	28	17	25	18	16	16	-3		
Uitvoer, totaal	2	6	5	7	6	5	8	2	8	-1	-2	11	1		
Onbewerkte agrarische producten	5	5	6	15	12	16	5	-5	2	-5	-13	4	14		
Delfstoffen	-8	-2	9	-13	9	1	-10	32	-2	-3	59	36	-27		
Fabrikaten	2	7	4	8	5	5	9	0	9	-1	-6	9	5		
Voedings- en genotmiddelen	5	6	3	10	8	2	4	-2	1	0	-7	1	-5		
Textiel en kleding	-2	11	8	15	10	5	12	6	2	9	1	6	7		
Aardolieproducten	-1	1	3	0	-3	4	9	7	19	8	2	11	-11		
Chemische producten	3	9	3	6	5	2	9	-1	10	-5	-10	15	10		
Metaalproducten	3	9	6	11	7	9	11	-1	8	-3	-7	10	15		
Overige fabrikaten	1	8	6	10	8	4	13	0	12	-1	-3	6	17		
<i>Consumptieve bestedingen van gezinnen</i>															
Binnenlandse consumptie, totaal	-1	0	1	-1	1	1	2	3	-1	3	4	1	3	3	
Voedings- en genotmiddelen	0	-2	1	-2	-1	1	1	2	-3	3	3	-1	6	1	
Duurzame consumptiegoederen	-4	-2	2	0	-2	2	4	5	-3	5	5	4	9	4	
Textiel, kleding, schoeisel e.d.	-4	2	-2	-1	0	2	5	-8	5	9	0	0			
Huish. artikelen en woninginrichting	-1	0	0	-5	0	3	3	-1	5	1	4	4			
Transportmiddelen	0	8	2	2	9	14	10	7	9	5	15	15			
Rest duurzame consumptiegoederen	-1	2	1	-1	3	3	2	-4	5	2	2	2			
Overige goederen en diensten	0	1	1	0	2	1	1	2	0	2	4	1	0	4	
Huur, verwarming, verlichting en water	2	4	-1	6	1	2	6	1	4	11	2	2			
Rest overige goederen en diensten	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1			
<i>Investeringen in vaste activa</i>															
Bruto investeringen, totaal	-4	4	7	-3	3	6	6								
Bedrijven	-5	4	8	-1	3	6	6								
Nijverheid	-6	15	18	14	16	12	12								
Exploitatie van woningen	-3	2	3	-19	-2	-2	-2								
Overige bedrijven	-4	-2	4	4	-2	10	10								
Overheid	-2	6	4	-16	0	5	5								
2. PRIJZEN															
Producentenprijzen landbouw, tot. afzet	1	3	-2	-5	-3	0	0	-3	-2	-5	-1	1			
Producentenprijzen industrie, tot. afzet		5,6		4,2	3,9	2,5	0,2		-0,7	-1,9	-1,6				
Ruilvoet, unit value (goederen)	0	2	1	2	-2	-1	2	2	2	2	2	4	4		
Invoerprijzen, unit value	8	6	1	4	6	5	0	-4	-1	-3	-4	-5	-9		
Uitvoerprijzen, unit value	8	8	2	6	4	4	2	-2	1	-1	-2	-2	-6		
Prijzen gezinsconsumptie (werknemers)	5,6	3,3	2,3	3,0	2,3	2,5	2,3	1,7	2,3	1,9	1,7	1,7	1,4	1,2	0,7
Regelingslonen particulier bedrijf		0,3	1,1	0,3	0,8	1,0	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,4	0,9	0,9	
Regelingslonen overheid		-1,4	-1,0	-1,4	0,0	-0,1	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-0,4	-0,4	
Dollarkoers, contante notering	9	12	4	15	21	14	-3	-15	-6	-14	-13	-19	-23	-29	-32
3. OVERIGE INDICATOREN															
Consumentenvertrouwen ¹ (in %)		-22	-4	-20	-7	-10	0	3		3		12			
ANP-CBS beursindex	10	27	29	25	22	32	35	30	28	22	32	35	36	25	25
Uitgesproken faillissementen	22	-19	-13	-14	-16	-9	-16	-12	-17	-13	-12	-12	-34	-31	-27
<i>Conjunctuurtest industrie</i>															
Bezettingsgraad (in %)		83	85	83	85	85	84	84							
Orderpositie (1984=100)		100	105	101	102	104	107	107	107	106	107	108	109	107	
Beoordeling orderontvangsten ¹ (in %)		-11	-9	-12	-6	-9	-10	-9	-9	-8	-9	-10	-6	-15	
Beoordeling voorr. eindproducten ¹ (in %)		9	4	7	3	3	3	5	2	4	7	3	6	6	
<i>Arbeidsmarkt</i>															
Werkzame personen in de industrie	-3	-2	0	-1	0	0	1	1							
Aantal werkloosheidsuitkeringen	33	7	-1	4	1	-1	-3	-4	-4	-4	-3	-4	-4	-5	
Geregistreerde werklozen² (x 1000)	508	822	781	791	781	768	760	741	753	746	741	738	739	733	730
Openstaande aanvragen ² (x 1000)	33	15	25	18	21	23	27	27	28	27	26	27	26	26	27
<i>Geld en krediet</i>															
Spaartegoeden	8	3	5	4	5	5	4	4	4	4	4	4	4		
Verstrekt consumentief krediet	-6	0	10	6	-3	9	18	9	28	7	4	14	14		
Binnenlandse liquiditeitsmassa	7	8	8	8	9	9	6	9	6	9	8	10	10		
Geldhoeveelheid	6	4	7	5	7	6	7	7	7	7	7	7	7		
Secundaire liquiditeiten	10	13	10	12	11	12	5	12	6	11	9	15	15		
Daggeldmarktrente (in %)	8,7	5,8	6,3	5,7	6,4	6,9	6,1	5,8	5,7	5,9	5,8	5,8	5,7	6,0	5,7
Rendement op staatsobligaties (in %)	9,7	8,0	7,3	7,4	7,7	7,4	7,0	7,0	6,9	7,0	7,0	6,9	6,8	6,8	6,5

¹ Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal.

² Seizoengecorrigeerde cijfers.

Tabel 2. Recente ontwikkelingen in het buitenland

	1984	1985	1984		1985		1985				1986			
			4 ^e kw.	1 ^e kw.	2 ^e kw.	3 ^e kw.	4 ^e kw.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mrt.
Productie nijverheid¹ (volume)	% mutatie t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor													
Bondsrepubliek Duitsland	3	6	4	4	8	6	4	7	5	5	2	3	4	
België	2	2	1	1	2	1	4	1	4	10	-1			
Frankrijk	2	1	1	-1	1	0	2	0	1	5	2	3		
Verenigd Koninkrijk	1	5	-1	2	6	5	6	6	6	7	4	3		
Italië	3	2	2	3	2	0	1	0	0	4	0	6		
Verenigde Staten	12	2	7	4	2	1	2	2	1	2	2	3		
Japan	11	5	11	6	6	5	1	4	2	0	2			
Buitenland (gewogen) ²	3	4	2	2	5	4	4	4	4	6	2			
Nederland	5	3	2	6	3	0	4	-1	2	9	0	-5	3	
Prijzen consumptie														
Bondsrepubliek Duitsland	2,4	2,2	2,1	2,3	2,5	2,2	1,8	2,2	1,8	1,8	1,8	1,3	0,7	0,1
België	6,4	4,9	5,5	5,4	5,3	4,7	4,1	4,5	4,0	4,2	4,0	3,5	2,5	1,5
Frankrijk	7,7	5,8	6,8	6,4	6,5	5,7	4,8	5,3	4,9	4,8	4,7	4,2	3,5	
Verenigd Koninkrijk	5,0	6,1	4,8	5,5	7,0	6,4	5,5	5,9	5,5	5,4	5,7	5,6	5,1	
Italië	10,8	9,2	9,4	9,3	9,4	9,1	8,9	8,8	8,9	8,9	8,8	8,2	7,7	
Verenigde Staten	4,2	3,6	4,0	3,6	3,7	3,4	3,5	3,2	3,3	3,6	3,8	3,9	3,2	
Japan	2,3	2,0	2,3	2,0	2,0	2,1	2,0	1,7	2,3	1,9	1,8	1,4	1,9	
Nederland	3,3	2,3	3,0	2,3	2,5	2,3	1,7	2,3	1,9	1,7	1,7	1,4	1,2	0,7

Bron voor gegevens buitenland: Eurostat.

¹ Excl. bouwnijverheid.

² Het gemiddelde van de 6 belangrijkste exportlanden, gewogen met hun aandeel in de Nederlandse export in 1984.

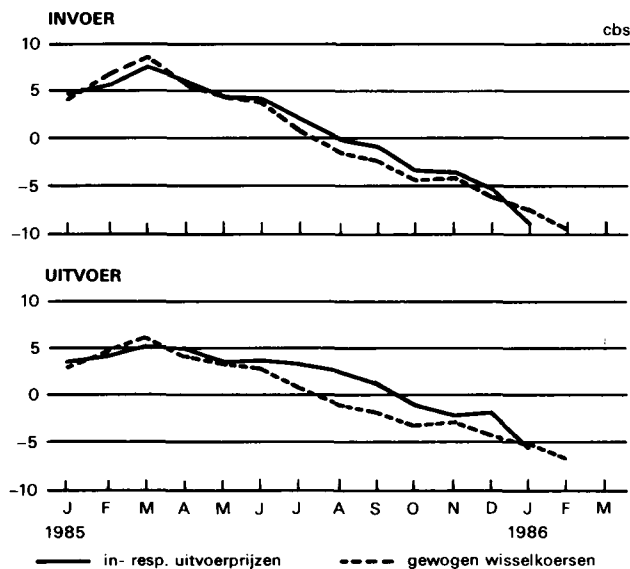
Focus: Prijzen

In de afgelopen twaalf maanden kenmerkten de jaar-op-jaar mutaties van de in tabel 1 genoemde prijsindices zich door een dalende tendens. Voor sommige reeksen werden de laatste maanden zelfs negatieve prijsontwikkelingen geregistreerd. Zo lagen de *invoerprijzen* (unit-value) in januari 9% onder die van één jaar daarvoor. De *uitvoerprijzen* daalden over deze periode bijna 6%.

Het verloop van de valutakoersen, met name de US dollar-ontwikkeling, heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld. In de grafiek is het verband weergegeven van het verloop van de in- en uitvoerprijzen en de wisselkoersen gewogen met

In- en uitvoerprijzen en gewogen wisselkoersen

procentuele maandmutatie t.o.v. voorgaand jaar

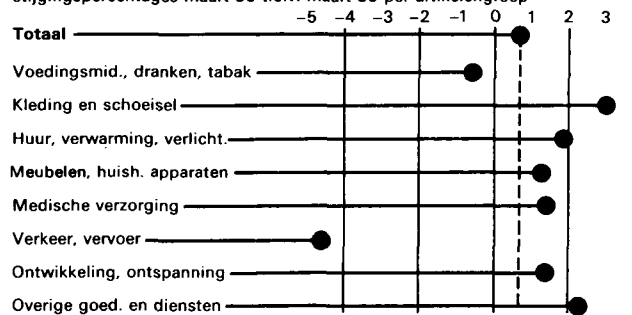

de aandelen van de valuta in de betalingen van respectievelijk de invoer en de uitvoer van goederen.

Het *prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie* van maart lag 0,7% boven het niveau van maart vorig jaar. Dit is, bij deze wijze van vergelijken, het laagste stijgingspercentage sinds het begin van de jaren zestig. De invloed van de artikelgroepen op dit percentage van maart is als volgt.

Prijsindex gezinsconsumptie

stijgingspercentages maart '86 t.o.v. maart '85 per artikelengroep

In Nederland vertoont het stijgingspercentage van de consumptieprijzen vanaf mei 1985 een dalende tendens. Een vergelijking met een aantal van onze belangrijkste handelspartners leert dat een dergelijke ontwikkeling zich ook in de meest van deze landen voordoet (zie tabel 2). Hierbij vallen met name de sterke dalingen in de Bondsrepubliek Duitsland, België en Frankrijk op. In het Verenigd Koninkrijk en Italië was de afneming geringer. Hierbij kan worden opgemerkt dat de valuta's van de laatstgenoemde landen minder in waarde zijn gestegen ten opzichte van de dollar dan die van de drie eerstgenoemde landen en Nederland. In de Verenigde Staten nam het stijgingspercentage van de consumptieprijzen in de loop van het laatste kwartaal van 1985 weer toe. In januari was het gestegen tot 3,9. Vooral als gevolg van de dalende olieprijs nam dit percentage in februari weer af tot 3,2.